

به مناسبت روز جهانی هلال احمر و صلیب سرخ بررسی کردیم
امدادگران لابه‌لای سطرهای داستان، رمان و خاطره‌ها چه نقش و جایگاهی دارند

عملیات امداد

زینب مرتضایی فرد
نویسنده

هر اتفاق بزرگی از یک ایده شروع می‌شود؛ ایده‌ای شاید در ابتدا کوچک اما عمیق که می‌تواند رفته‌رفته بال‌هایش را باز کند و چتری باشد به وسعت همه جهان. بله... حق باشماست؛ این‌طور ایده‌ها چندان زیاد نیستند و تعداد آدم‌هایی که چنین فکرهایی داشته باشند و بستر کاربردی شدنش را هم فراهم کنند، زیاد نیستند. یکی از این افراد ژان هنری دونان، امدادگر سوئیسی است. وقتی او در سال ۱۸۶۲، کتاب «خاطره سالفَرینو» را منتشر کرد و خواستار تشکیل جمعیت‌های امدادی داوطلب برای تسکین آلام آسیب‌دیدگان جنگ شد، احتمالاً فکرش را هم نمی‌کرد ایده‌اش تنها دو سال بعد در اروپا و سپس سراسر جهان عملی شود. او در خاطراتش این‌طور نوشت: «آیا نباید امکاناتی در زمان صلح و آرامش وجود داشته باشد و جمعیت‌هایی امدادی با داوطلبانی ایثارگر و کاملاً صالح تشکیل شوند که هدف‌شان مراقبت از زخمی‌ها در زمان جنگ باشد؟» و نمی‌دانست همین جملاتش موجب شکل‌گیری سازمانی را خواهد شد که امدادگران در آن همه تلاش خود را بکنند و حتی از جان‌شان بگذرند تا پای‌زنده ماندن انسان‌های دیگر بایستند. خلاصه که پس از انتشار کتاب خاطرات او، انجمن ژنو امور عام‌المنفعه از پیشنهادش استقبال و یک کنفرانس بین‌المللی با شرکت نمایندگان ۱۶ کشور برگزار کرد. بعد هم موافقت‌نامه ۱۸۶۴ میلادی برای بهبود وضع مجروحان جنگ، تدوین شد و به امضای نمایندگان ۱۲ دولت از کشورهای شرکت‌کننده رسید. بعد از آن هم هشتم ماه می برابر با هجدهم اردیبهشت به‌عنوان روز جهانی صلیب سرخ و هلال احمر نامگذاری

شده است. صلیب سرخ در سال ۱۸۶۴ میلادی تشکیل شد و بعد تر پایش به همه کشورهای دنیا باز شد و در ایران هم ابتدا با نام شیرو خورشید و بعد از پیروزی انقلاب با عنوان هلال احمر به کار خود ادامه داد. حضور امدادگران در صحنه‌های مختلفی از جنگ گرفته تا سیل و زلزله و بسیاری از دیگر حوادث و موقعیت‌هایی که مردم نیاز به کمک دارند، برای آنها شغلی بسیار حساس را رقم زده است؛ شغلی که در آن باید توان هر نوع فداکاری را داشته باشی تا بتوانی دیگران را نجات دهی، حتی به قیمت مرگ خودت... راستش این‌جاست نوشتن‌اش هم سخت است، چه رسد به انجامش دیگر... برویم سر اصل مطلب. حضور در جبهه دشواری‌هایی که گفتیم می‌تواند موقعیت‌های داستانی و روایی خاصی را هم رقم بزند. بار دراماتی که برخی امدادگران می‌گویند اگر خاطراتشان را هم بی‌هیچ کم‌وکاستی بنویسند، این بار سنگ بی‌کم و کاست... هر چند به نظر ما آن‌طور که باید از این موقعیت‌ها بهره‌گرفته نشده و سهم خدمات‌شان و همین‌طور جذابیت داستانی ماجراست، اما می‌پردازیم به آثار نوشته شده در

روایت‌هایی از یک صلیب قرمز

اول می‌رویم سراغ چند کتاب رمان و خاطره که در آنها به نوعی به صلیب سرخ پرداخته می‌شود. همین اول کاری بگوییم برای‌تان یک مثال نقض هم داریم و همه آنچه در این بخش معرفی می‌شود، چهره‌ای مثبت از صلیب سرخ نشان نمی‌دهد.

کارت‌پستال‌هایی از گور

نویسنده: امیر سولیاگیچ

«کارت‌پستال‌هایی از گور» یکی از بهترین و خاص‌ترین گزارش‌های موجود درباره حوادث میان سال‌های ۹۲ تا ۹۵ میلادی (۷۱ تا ۷۴ شمسی) در بوسنی است. نویسنده کتاب (امیر

سولیاگیچ)، نوجوان ۲۰ ساله بوسنیایی است که در سال ۹۵ در نقش مترجم سازمان ملل شاهد بزرگ‌ترین نسل‌کشی پس از جنگ جهانی دوم بوده است. از نکات قابل توجه کتاب، روایت‌های نزدیک و بدون واسطه نویسنده از بی‌توجهی سازمان‌های بین‌المللی به ویژه سازمان ملل نسبت به حوادث پیش‌آمده در بوسنی است. از کمک‌های غذایی که تاریخ درج‌شده روی آن نشان می‌دهد که ۳۰ سال قبل تولید شده تا نقش منفعل آنها در برخورد با متجاوز، اطلاع آنها از مقدمات تجاوز صرب‌ها و حتی سوءاستفاده سربازان سازمان ملل از دختران جوان و نوجوان شهر در مقابل پرداخت مبلغی ناچیز به صراحت در کتاب درج شده و در بخشی هم این‌طور آمده است: «نامه‌ها قبل از ترک شهر از زیر تیغ سانسور دفتر صلیب سرخ که در شهر مستقر بود، می‌گذشت. نامه‌ها که از آنجا بیرون می‌آمدند، دیگر نامه قبل نبودند؛ روی بسیاری از جملات با ماژیک سیاه چنان خط کشیده شده بود که واقعا کلمات و حروف زیر آن قابل خواندن نبودند. انگار دفترچه‌ای از لغات ممنوعه وجود داشت. کلماتی که استفاده از آنها باعث خط خوردن کل جمله می‌شد. انگار لغت‌نامه‌ای طراحی شده بود تا حقیقت زندگی ما را محفوظ بدارد؛ ارتش، به قتل رسیده، کشته شده، چت‌نیک‌ها، تیرباران شده، سربریده شده، به اسارت گرفته شده، گرسنگی، قاجاق، جرم، فاحشگی، بیچارگی و...»

خاطره سالفَرینو

نویسنده: هانری دونان

هانری دونان یکی از تأثیرگذارترین مدافعان صلح جهانی بوده که با نوشتن کتاب صوتی خاطرات سالفَرینو الهام‌بخش آغاز کمیته بین‌المللی صلیب سرخ شد و از همین‌رو به پدر صلیب سرخ شهرت دارد. دونان همان کسی که در اول مطلب هم درباره‌اش گفتیم، در این کتاب به روایت غربت کرامت بشری در درگیری‌های مسلحانه می‌پردازد، طراح صلیب سرخ و ابداع‌کننده پلاک شناسایی سربازان است و به پاس خدمات صلح‌جوانه بین‌المللی‌اش، جایزه نوبل سال ۱۹۰۱ را از آن خود کرده است. او طی مأموریتی تجاری به ایتالیا رفت اما در زمان نبرد سالفَرینو به آنجا رسید و در حالی که شهر پر از زخمی بود، به کمک مجروحان پرداخت. کتاب علاوه بر شرح زندگینامه هانری دونان و خاطراتش از نبرد سالفَرینو، به بررسی حقوق جنگ و حقوق مکاتبات مسلحانه می‌پردازد. نویسنده در بخشی از کتاب این‌طور می‌نویسد: «در دوران جنگ بسیاری از اصول اخلاقی و انسانیت زیر پا گذاشته می‌شوند و فجایعی نظیر نسل‌کشی، تجاوز جنسی، تخریب مدارس و بیمارستان‌ها و اماکن مذهبی رقم می‌خورند.» هانری دونان طی سال‌های زندگی‌اش (۱۸۲۸ الی ۱۹۱۰ میلادی) شاهد نبردهای خونبار بسیاری در اروپا بوده و برای حقوق بین‌الملل از جان و مال خود مایه گذاشته است.

وداع با اسلحه

نویسنده: ارنست همینگوی

ارنست میلر همینگوی، نویسنده برجسته آمریکایی و برنده جایزه نوبل ادبیات است. زندگی این نویسنده از دوران نوجوانی با جنگ گره خورده. بعد از دبیرستان گزارشگر یک ماه‌نامه شد، بعد در جنگ جهانی اول داوطلب خدمت در ارتش شد اما به دلیل ضعف بینایی معاف شد و در عوض به عنوان راننده آمبولانس صلیب سرخ در نزدیکی جبهه ایتالیا خدمت کرد. در سال ۱۹۱۸ مجروح شد و چند ماه در بیمارستان بود. «وداع با اسلحه» داستان عاشقانه‌ای است که همینگوی براساس تجربه شخصی خود در سال‌های آخر جنگ جهانی اول نوشته است؛ زمانی که در سپاه صلیب سرخ، واقع در جبهه اتریش در ایتالیا خدمت می‌کرد. قهرمان داستان وداع با اسلحه یک گروه‌بان جوان آمریکایی به نام فردریک هنری است که در ارتش ایتالیا خدمت می‌کند. او با یک پرستار انگلیسی به نام کاترین بارکلی که در پایگاه بریتانیا مشغول کار است، آشنا می‌شود. کاترین در تلاش است با غم از دست دادن نامزدش کنار بیاید و هنری با بی‌تفاوتی ناشی از جنگ دست‌وپنجه نرم می‌کند. ادامه کتاب به تکامل رابطه عاشقانه این دو و سفرشان در سراسر ایتالیا می‌پردازد. آنها از پایگاه ارتش در کوه‌های ترنتینو و تیرول جنوبی به میلان می‌روند، جایی که هنری بستری می‌شود.

به جنگ

نویسنده: ج...

«به جنگ» داستانی خون‌آلود و اساس زندگی اعضای سازمان صلح‌گراست. دوم نوشتن فیونا زندگی خودش در کرده بود، که شهرداری می‌آورد، نامزد جهانی دوم آنها با هم خانه‌ای در عاشقانه‌شان با خبری از بی‌آلمان هدف می‌خواهد بد دوست صمیمی پیوند در تلاشند فیونا و دوست جنگ آشنا سخت‌ترین کنند و انگیز جین هیل واقعی دخت جنگ جهانی کرده است.